

8. 12. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Soutěžní právo po vstupu České republiky do Evropské unie

Vstup České republiky do Evropské unie (dále jen „EU“) představoval nejvýznamnější změnu v oblasti českého práva na ochranu hospodářské soutěže od přijetí zákona č. [143/2001](#) Sb., o ochraně hospodářské soutěže (dále jen „zákon“). Od 1. května 2004 platí vedle českých soutěžních předpisů nový podstatně změněný systém evropského (komunitárního) soutěžního práva. V návaznosti na změny v komunitárním právu, které se vstupem do EU stalo bezprostředně závazné a přímo aplikovatelné v České republice, došlo k významné novelizaci zákona, jejímž cílem bylo zejména reflektovat nejnovější vývoj komunitárního soutěžního práva.

Tyto změny mají vliv nejen na činnost Evropské komise (dále jen „**Komise**“), Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „**Úřad**“), českých soudů a orgánů veřejné správy, ale zejména na jednotlivé soutěžitele působící na území České republiky.

Cílem tohoto článku je seznámit čtenáře v základním rozsahu s vybranými otázkami vyplývajícími z těchto zásadních změn.

Přehled základních změn úpravy soutěžního práva

- V České republice nově zároveň platí české i komunitární právní předpisy upravující problematiku ochrany hospodářské soutěže. Komunitární soutěžní předpisy jsou v České republice přímo aplikovatelné Komisí, Úřadem, českými soudy a některými orgány veřejné správy.
- Okruh soutěžních deliktů se nezměnil.
- Zvýšila se hranice *de minimis* pro tolerantnější posuzování vertikálních i horizontálních dohod mezi soutěžiteli.
- Byl opuštěn systém udělování individuálních výjimek ze zakázaných dohod Úřadem. Tento systém byl plně nahrazen systémem výjimek vyplývajících přímo z obecně závazných právních předpisů. Je tedy na každém soutěžiteli, aby sám posoudil, zda jsou smluvní ujednání, které v praxi používá, v souladu se soutěžními předpisy.
- Soutěžní úřady členských států EU (dále jen „**Národní soutěžní úřady**“), včetně Úřadu, spolu začaly spolupracovat v rámci tzv. Evropské soutěžní sítě.
- Správní řízení je vedeno před orgánem, který k tomu má objektivně nejvhodnější předpoklady. Za tímto účelem si jednotlivé Národní soutěžní úřady a Komise mezi sebou mohou řízení postupovat.
- Komise získala široké pravomoci pro šetření jednání soutěžitelů na území České republiky. Současně došlo k rozšíření vyšetřovacích pravomocí Úřadu.
- Spojení soutěžitelů již do budoucna není třeba ohlašovat paralelně v České republice a EU, ale vyžaduje se pouze jediné oznámení, a to buď podle komunitárních anebo českých právních předpisů na ochranu hospodářské soutěže.
- Ve vztahu k řízení o povolení spojení soutěžitelů byla odstraněna lhůta pro podání návrhu na zahájení řízení.

1 Dohody narušující hospodářskou soutěž a zneužití dominantního postavení

Protisoutěžní jednání ve formě dohod narušujících hospodářskou soutěž (tj. kartelové dohody, rozhodnutí sdružení soutěžitelů a jednání ve vzájemné shodě) a zneužívání dominantního postavení jsou nově společně upraveny zákonem a články 81 a 82 Smlouvy o založení Evropských společenství, jejich prováděcími předpisy (mimo jiné i novým nařízením Rady (ES) č. 1/2003).

1.1 Jaká jednání jsou zakázána?

Vzhledem k tomu, že současné české právní předpisy upravující problematiku hospodářské soutěže jsou výsledkem implementace evropské legislativy, nebyl okruh soutěžních deliktů nijak dotčen.

Co se týče dohod narušujících hospodářskou soutěž, je i nadále zakázáno zejména určování cen, omezování výroby, odbytu, výzkumu a vývoje nebo investic, rozdělení trhů nebo nákupních zdrojů, vázané obchody, diskriminace a bojkot atd.

Obdobná pravidla se vztahují rovněž na jednání soutěžitelů s dominantním postavením. Těm je i nadále zakázáno tohoto postavení zneužívat, zejména vynucováním nepřiměřených podmínek, vázanými obchody, diskriminací, zastavením nebo omezením výroby, odbytu nebo výzkumu a vývoje na úkor spotřebitelů, dlouhodobým nabízením a prodejem zboží za nepřiměřeně nízké ceny apod.

1.2 Změny právní úpravy

Ve vztahu k dohodám narušujícím hospodářskou soutěž došlo ke zvýšení úrovně tzv. pravidla *de minimis* pro dohody zanedbatelného významu, a to (počítáno z podílu dotčených soutěžitelů na relevantním trhu) z 5 % na 10 % (horizontální dohody) a z 10 % na 15 % (vertikální dohody). Dále byl opuštěn systém udělování individuálních výjimek ze zakázaných dohod Úřadem. Tento systém byl plně nahrazen systémem výjimek vyplývajících přímo z obecně závazných právních předpisů. Na jedné straně tak sice došlo k úspoře nákladných řízení před Úřadem, na druhé straně však tato změna s sebou přinesla vyšší nároky na odpovědnost soutěžitelů uzavírajících příslušnou dohodu. Tito soutěžitelé si totiž musí sami posoudit, zda je určitá dohoda zakázána či nikoliv, neboť došlo i ke zrušení tzv. určovacího řízení ve vztahu k zakazu resp. dovození určité dohody.

Nově došlo rovněž k zavedení institutu tzv. „uznání závazků“. V případě šetření určitého soutěžního deliktu Úřadem jsou soutěžitelé v rámci řízení oprávněni zavázat se před vydáním negativního rozhodnutí k plnění určitých závazků, které zajistí odstranění protisoutěžního charakteru daného jednání. Úřad pak svým rozhodnutím může deklarovat závaznost těchto závazků pro soutěžitele. V dalším řízení se pak nepokračuje a Úřad jej zastaví.

1.3 Komunitární soutěžní předpisy jsou v České republice přímo aplikovatelné

Soutěžní legislativa EU byla v poslední době rozšířena o nové právní předpisy upravující vztah mezi komunitárními soutěžními předpisy a jednotlivými národními soutěžními úpravami. Zatímco doposud spočívala aplikace komunitárních soutěžních předpisů převážně na Komisi, reforma soutěžního práva účinná od 1. května 2004 má vést k významnému přenosu pravomocí na jednotlivé Národní soutěžní úřady. Hlavním cílem této decentralizace je přesunout většinu povinností souvisejících s prosazováním komunitárních soutěžních předpisů z přetížené Komise na Národní soutěžní úřady, aby se Komise mohla soustředit na nejzávažnější případy narušování hospodářské soutěže s tzv. komunitární dimenzí. Kromě Úřadu tak musí komunitární soutěžní legislativu přímo aplikovat i národní soudy resp. některé další orgány veřejné správy všech členských zemí EU.

1.3.1 Jak jsou případy přidělovány?

Přidělování případů se řídí speciálními pravidly vypracovanými Komisí. Podle těchto pravidel má Úřad obecnou pravomoc zahájit řízení v souvislosti s jakýmkoliv porušením komunitárních soutěžních předpisů v České republice. V takovém případě je Úřad povinen informovat Komisi o tom, že provedl první formální úkon a zahájil šetření, aby tak mohl být koordinován další postup ve věci, včetně výměny informací mezi Komisí a jinými Národními soutěžními úřady.

Pokud však Komise zahájí řízení, Úřad není oprávněn k zahájení řízení v téže věci, resp. musí své řízení zastavit či přerušit. Komise v zásadě převezme případ pouze tehdy, má-li posuzovaná záležitost významný dopad na hospodářskou soutěž ve více než třech členských státech EU, popř. dohoda nebo jednání má těsnou spojitost s dalšími komunitárními právními předpisy, jejichž dodržování může účinněji dozorovat a vynucovat právě Komise.

1.3.2 Jak je zajištěno jednotné uplatňování předpisů EU?

Jednotné uplatňování komunitárních soutěžních předpisů má být zajištěno několika základními pravidly. Za prvé, Komise a Národní soutěžní úřady mají intenzivně spolupracovat v rámci Evropské soutěžní sítě, zejména formou výměny informací a dokumentů ke konkrétním případům. Za druhé, v případě, že již existuje rozhodnutí Komise v obdobné věci, Národní soutěžní úřady, soudy a orgány veřejné správy jsou takovým rozhodnutím vázány. A konečně, před vydáním rozhodnutí, které podle komunitárního práva šetří Národní soutěžní úřad, je Národní soutěžní úřad povinen oznámit tuto skutečnost Komisi alespoň 30 dní před vydáním tohoto svého rozhodnutí.

1.4 Komise je oprávněna provádět šetření v České republice, došlo k rozšíření pravomocí Úřadu

Přistoupením České republiky do EU získala Komise rozsáhlé pravomoci při šetření soutěžních deliktů v České republice. Současně pak došlo i k rozšíření pravomocí Úřadu.

Vedle oprávnění, které již Úřad podle platných právních předpisů měl (oprávnění vstupovat do obchodních prostor, tj. na pozemky, do objektů, místností a dopravních prostředků společnosti, dále pak nahlížet do obchodních knih a jiných obchodních záznamů, pořizovat si z nich výpisy a požadovat ústní vysvětlení), mohou Komise i Úřad nově například po získání souhlasu soudu provést šetření i v jiných než obchodních prostorách soutěžitelů, zejména pak v bytech statutárních orgánů resp. členů statutárních orgánů soutěžitelů, vedoucích pracovníků nebo jiných zaměstnanců. Komise (a do budoucna má touto pravomocí disponovat i Úřad) je dále oprávněna zapečetit jakékoliv místo podnikání a obchodní knihy nebo záznamy na dobu nezbytně nutnou pro provedení kontroly.

2 Spojování soutěžitelů

Spojování soutěžitelů je souběžně upraveno jak českým právem (zákonem) tak evropským právem (zejména nařízením Rady (ES) o kontrole spojování soutěžitelů č. 139/2004, které nahradilo dřívější nařízení č. 4064/89).

Co se týče charakteristiky spojení, nedošlo k žádným změnám a i nadále jsou za spojení považovány fúze (splynutí, sloučení), nabytí kontroly nad jiným soutěžitelem či jeho částí (zejména koupě podniku nebo jeho částí, nabytí kvalifikovaného podílu, získání kontroly jiným způsobem umožňujícím určovat či ovlivňovat soutěžní chování jiného soutěžitele) a založení společně kontrolovaného podniku (tzv. full function joint venture).

2.1 Která spojení jsou posuzována podle komunitární resp. české právní úpravy?

Obecně lze říci, že úkolem Komise je zabývat se spojeními, která mohou mít významný dopad na hospodářskou soutěž ve více členských státech EU (tzv. spojení s „komunitární dimenzí“). Naproti tomu Národní soutěžní úřady, včetně Úřadu, se mají obecně zabývat případy, které mají dopad převážně na národní (český) trh.

2.1.1 Česká republika

Došlo k zásadní změně obratových kritérií, jejichž splnění je hlavním předpokladem pro určení, zda transakce podléhá povolení Úřadu či nikoliv. Tato obratová kritéria byla navýšena a podstatně více zaměřena na dopady na trh České republiky. Výsledkem těchto změn je výrazné snížení počtu notifikací v České republice. Obraty jsou i nadále počítány jako čisté a za poslední účetní období.

Předpokladem vzniku povinnosti podat návrh na zahájení řízení o povolení spojení v České republice je alternativně splnění jednoho z následujících dvou notifikačních kritérií:

(i) Spojující se soutěžitelé dosáhnou společného obratu převyšujícího 1,5 miliardy Kč **a současně** alespoň dva z nich dosáhnou každému obratu převyšujícího 250 milionů Kč. Obraty jsou vztaženy pouze k České republice; **nebo**

(ii) Soutěžitel (zákonem zvlášť definovaný pro každý základní typ spojení) dosáhne obratu v **České republice** převyšujícího 1,5 miliardy Kč **a současně** kterýkoliv další ze spojujících se soutěžitelů dosáhne **celosvětového** obratu převyšujícího 1,5 miliardy Kč.

Zákonem definovaným soutěžitelem je:

- v případě fúze (sloučení, splynutí) kterýkoliv ze spojujících se soutěžitelů;
- v případě nabytí kontroly nad podnikem, resp. jeho částí, daný podnik, resp. jeho část, nad nimiž je získávána kontrola;
- v případě nabytí kontroly nad jiným soutěžitelem tento jiný soutěžitel, nad nímž je získávána kontrola;
- v případě vzniku společného podniku kterýkoliv soutěžitel podílející se na vzniku takového podniku.

2.1.2 EU

Notifikační kritéria jsou obdobně jako v České republice založena na obratech spojujících se soutěžitelů vypočtených za poslední účetní období. Ke Komisi jsou soutěžitelé povinni podat návrh na zahájení řízení o povolení spojení, pokud předmětné spojení splní alternativně alespoň jedno z následujících dvou notifikačních kritérií:

(i) Spojující se soutěžitelé dosáhnou společného **celosvětového** obratu převyšujícího 5 miliard EUR **a současně** alespoň dva z nich dosáhnou každý v rámci **EU** obratu vyššího než 250 milionů EUR; **nebo**

(ii) Spojující se soutěžitelé dosáhnou společného **celosvětového** obratu převyšujícího 2,5 miliard EUR **a současně**

alespoň dva z těchto soutěžitelů soutěžitelé dosáhnou každý v rámci EU obratu vyššího než 100 milionů EUR a **současně** alespoň dva z těchto soutěžitelů dosáhnou společného obratu vyššího než 100 milionů EUR alespoň **ve třech členských státech EU a současně v těchto třech členských státech EU** dosáhnou alespoň dva ze spojujících se soutěžitelů každý obratu vyššího než 25 milionů EUR.

2.2 Výjimky z obecných pravidel pro notifikace

Z výše uvedených pravidel však existuje několik výjimek.

2.2.1 Významný dopad spojení soutěžitelů na hospodářskou soutěž v České republice

Pokud všichni ze spojujících se soutěžitelů dosáhnou více než dvě třetiny svých obrátů v České republice, je i přes splnění komunitárních notifikačních kritérií příslušný k přezkoumání spojení pouze Úřad.

2.2.2 Postupování případů Komisi nebo Úřadu

Jak již bylo řečeno výše, cílem reformy komunitárního soutěžního práva bylo mimo jiné zajistit, aby každý jednotlivý případ byl řešen co nejvhodněji věcně a místně příslušným orgánem. Použití výše popsaných obecných formálních pravidel pro notifikace však v praxi nemusí nutně vést k alokaci přezkumu daného spojení nejvhodnějším Národním soutěžním úřadem, resp. alokace spojení učiněná striktně podle formálních pravidel nemusí vést k neefektivnějšímu řešení.

Jedná se zejména o případy, kdy určité spojení může splňovat notifikační podmínky ve více státech, nicméně komunitární podmínky pro využití výhody notifikace pouze před Komisí nejsou splněny. V takových případech by samozřejmě shora popsaného efektu odstranění duplicitních notifikací dosaženo nebylo. Zde by bylo jednodušší notifikovat spojení pouze Komisí.

Naopak může docházet k tomu, že některá spojení přes svou nespornou komunitární dimenzi mají primárně lokální soutěžní dopad. Zde se naopak jako vhodnější jeví notifikace na národní úrovni.

Tyto nevyhovující situace jsou řešeny tak, že oznamující subjekty mohou v rámci Evropské soutěžní sítě na základě určitých procesních pravidel požádat o postoupení takovýchto případů Národnímu soutěžnímu úřadu, který má objektivně vhodnější předpoklady k přezkoumání předmětného spojení.

2.2.3 Odpadla nutnost duplicitní notifikace spojení soutěžitelů v EU a v České republice

Některá spojení, zejména spojení nadnárodních soutěžitelů s aktivitami v České republice, mohou splňovat jak komunitární tak i české notifikační podmínky. V minulosti musela být taková spojení duplicitně oznamována jak Komisí tak i Úřadu. Přistoupením České republiky do EU byl však tento nákladný a náročný systém nahrazen novým pravidlem, podle něhož posouzení takovýchto spojení spadá výlučně do působnosti Komise. Pokud je tedy před Komisí zahájeno řízení o povolení určitého spojení, posuzováním tohoto spojení se již Úřad současně zabývat nemůže (tzv. zásada „one-stop shop“).

Ohledně dalších informací týkajících se českého nebo evropského soutěžního práva prosím kontaktujte Ludka Vrānu nebo Daniela Čekala.

Luděk Vrāna

Telefon: (420) 221 622 122

E-Mail: ludek.vrana@linklaters.com

Daniel Čekal

Telefon: (420) 221 622 186

E-Mail: daniel.cekal@linklaters.com

Mgr. Daniel Čekal, advokát, Linklaters

Mgr. Jan Krákora, advokátní koncipient, Linklaters

Další články:

- [Holdingové struktury a odpovědnost mateřské společnosti](#)
- [Zjednodušení rozvodového řízení - aktuální právní úprava vs. změny, které zavádí rozvodová reforma](#)
- [Ochrana klimatu a výroba zboží v roce 2024: uhlíkové clo a změny v emisních povolenkách](#)
- [Poskytování informací zadavatelem v zadávacím řízení](#)
- [Zásady pro spolupráci obcí s developery a možnost dohody na změně územního plánu](#)
- [Jak mohou firmy těžit z EU Taxonomie? Příklady konkrétních příležitostí ve třech sektorech](#)
- [Změny v bezplatných emisních povolenkách: na koho dopadnou a jak se na ně připravit?](#)
- [Investice do společné věci v nesezdaném soužití](#)
- [K povinnosti zaměstnance vrátit zaměstnavateli rozdíl mezi stálou a dosaženou mzdou při uplatnění konta pracovní doby](#)
- [Holdingy a zneužití práva při výplatě podílu na zisku.](#)
- [Technická novela zákona o zadávání veřejných zakázek vejde v účinnost už 16. 7. 2023](#)